

La destrucció de la ciutat, 2

Joan F. Mira

Després, continua l'arquitecte poeta de qui parlava la setmana passada, hi ha la falsedat d'això que en diem protecció d'edificis o de barris, aquest discurs dubitatiu i còmplice que fins i tot desfà contínuament el nom del seu objecte, que primer es va dir tresor històrico-artístic, després conjunts d'interès, i ara alguna cosa així com béns culturals. Ací trobem, com en les reserves índies dels EUA, l'argument que justifica, per la "salvació" d'un fragment, la destrucció de tota la resta, d'allò que no està protegit, o també d'allò protegit, quan convé, mitjançant l'oportuna desprotecció. Hi ha més encara, escrit amb bon llenguatge i bon estil, com quan recorda la falsedat freqüent d'allò que en diuen restauració o rehabilitació monumental, "una pràctica ja molt més propera als estiraments de pell a què se sotmeten les estrelles del vodevil que al simple, útil i necessari manteniment de l'arquitectura i de la ciutat. També la restauració monumental sol ser majoritàriament una destrucció de guant més o menys blanc, subjecta a les modes, el *glamour* i el vedettisme de l'arquitectura de nova planta." I vostès, afegiré jo, ho poden comprovar si visiten palaus, convents o edificis antics on els pegats moderníssims són la marca de moda: "En els seus productes", continua l'autor d'aquest text, "podem trobar un ample panorama d'ocultacions, de falsejaments i de desaparicions del pobre edifici o monument sotmès a cirurgia estètica. Però, sobretot, la restauració ofereix un camp esplèndid per al moviment dinerari i per a la destrucció permanent de la ciutat, embolcallats amb l'ampul·lós mantell de la cultura." Ai la cultura, la paraula cultura, quants desastres i destruccions es practiquen en el seu nom, quanta frivolitat coberta amb la capa de la modernitat llampant, amb el suport entusiasta dels polítics amb càrrec i amb pressupost gastador! Sense comptar, comenta el nostre autor, que és fàcil comprovar que tota restauració va seguida indefectiblement, al poc de temps, per una nova i costosíssima restauració, o fins i tot desrestauració —terme encunyat molt recentment— amb l'elevat moviment dinerari de tals operacions restauratòries. Tots aquests moviments, assegura, "es troben dins de la cultura mundial general de fabricar, usar i tirar, destí que, com una marca indeleble, pareix que tenen tots els productes que ens ofereix el capital mercantil i competitiu." Són mecanismes que formen part de les necessitats oficials programades, del paper de la publicitat, del paper de la televisió i d'altres mitjans inventats per formar masses d'individus, en el programa general que se segueix per formar cecs. L'educació d'un cretí, afirma l'arquitecte poeta, passa, entre altres moltes coses, per repetir milers i milers de vegades allò que es diu, fins a la sacietat, fins que les mentides esdevenen veritats. L'arquitecte poeta és Gaspar Jaén, com vostès ja devien saber, i jo faig ací

meues, incondicionalment, les paraules del text que tingué la bondat d'enviar-me.

Es tracta d'un procés, conclou, "que ens porta també a la programació del desamor cap a allò que ens envolta, al desamor i al desinterès per la ciutat que habitem, que coneixem, que recordem, la destrucció de la qual anem contemplant. Un desamor, desinterès i descurança que s'amplia a tots els artefactes, màquines, mobles, objectes i utensilis que ens envolten, tots ells programats per no durar gens, com nosaltres estem programats per no voler que duren, i si duren desfer-nos-en immediatament." I malgrat tot, acaba el text, per què ens fa mal dins de l'ànima aquesta destrucció permanent de la ciutat, per què se'ns trenca el cor quan veiem els efectes de la maquinària de guerra sobre monuments, sobre cases, en places, en mercats, en jardins? Potser l'única esperança és aquesta reacció d'alarma davant de la destrucció d'allò que forma part de nosaltres mateixos, que és valuós, i que desapareix de manera irreversible. Potser l'esperança és resistir, ja que aquesta destrucció "és una de les formes que tenen d'administrar-nos mort."

"I malgrat tot, acaba el text, per què ens fa mal dins de l'ànima aquesta destrucció permanent de la ciutat, per què se'ns trenca el cor quan veiem els efectes de la maquinària de guerra sobre monuments, sobre cases, en places, en mercats, en jardins? Potser l'única esperança és aquesta reacció d'alarma davant de la destrucció d'allò que forma part de nosaltres mateixos, que és valuós, i que desapareix de manera irreversible"